

‘เมืองโบราณอยู่ไหน’

เกษตรอินทรีย์และวิถีชุมชน

ถ้ามีคนมานอนในบ้านก็ต้องมาพบ
ผู้ใหญ่เงาะ-อำพร ลีสสุสาม ผู้เฒ่า
ความเคร่งครัดในประเพณี
ผมหน้าห้องพระ หรือห้องเฝ้า หา
มือถือแขนของหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่
โก 4 ตัว เหล้า 4 ไห เพื่อขอ

A photograph of a traditional wooden house with a tiled roof and a balcony. The house is constructed from light-colored wood. The balcony has a railing made of vertical wooden slats. There are several windows with wooden shutters. A small inset image in the bottom left corner shows a decorative object, possibly a piece of pottery or a small statue, on a stand.

เมืองโบราณอยู่ท่า
เกษตรอินทรีย์และวิถีชุมชน

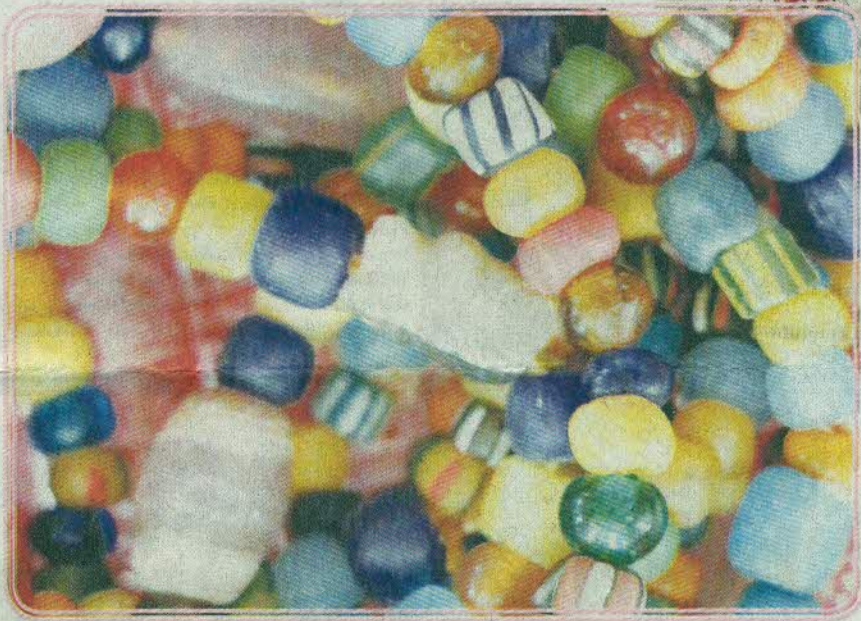
A woman with glasses and a blue shirt is kneeling on a white surface, using a brush to apply red pigment to a large, circular, textured area. She is also holding a small red object in her other hand.

เหล
ขึ้น
คว
ชุม
เป็น
เย
จัก
พา
มี
เป็น

ลำเมืองจันทน์จากบันทึก
การเดินทางของภิกษุ
ชาวจีนเมื่อราวพุทธ
ศตวรรษที่ 13

แม้วันนี้อาจ
แทบไม่เห็นเค้าโครง
ของความเป็นเมือง
โบราณให้เห็น จะมีก็
เพียงโบราณวัตถุที่
ถูกขุดพบและเก็บ
รักษาจัดแสดงไว้ให้
ศึกษาเรียนรู้ที่พิพิธ
ภัณฑสถานแห่งชาติ
อุททอง ทว่าเรื่องเล่า
และภูมิปัญญาบาง
อย่างยังคงซึมซับอยู่

ในวิถีชีวิตของผู้คนอย่างแยกไม่ออก หนึ่งในนั้นคือลูกปัดหลากหลายสีทั้งที่เป็น
ของเก่าและของใหม่ที่ทำขึ้นจากหินเก่าหากแต่มีวิธีทูลงแรงสมัยใหม่มาช่วยให้
ง่ายขึ้น

ขณะที่เหรียญเงินจารึก “**ศรีทวารวดี ศวรปุณยะ**” ภาษาสันสกฤต
ซึ่งแปลว่า “**บุญกุศลของพระราชแห่งศรีทวารวดี**” หรือ “**บุญของผู้เป็น
เจ้าแห่ง (ศรี) ทวารวดี**” หรือ “**พระเจ้าศรีทวารวดีผู้มีบุญอันประเสริฐ**”
ซึ่งค้นพบที่อุททอง กลายเป็นของที่ระลึกที่ผู้มาเยือนจะมีโอกาสได้ลงมือทำเป็น
ผลงานชิ้นเอก โดยมีโรงหล่อเหรียญของคุณวิเชียรที่อยู่ใกล้กับเจดีย์
หมายเลข 1 ของเมืองโบราณอุททอง เป็นทั้งสถานที่เยี่ยมชมและลงมือหล่อ
เหรียญ โรงหล่อที่ว่าไม่ได้ทำเฉพาะเหรียญที่ระลึกอย่างเดียว แต่ครอบคลุม
นี้ยังสืบทอดวิชาการหล่อพระพุทธรูปและรูปเหมือนต่าง ๆ โดยมีผู้ว่าจ้างจาก
ทั่วประเทศให้ความไว้วางใจให้มีอยู่เสมอด้วย

นอกจากโบราณสถานและเรื่องเล่าที่สืบต่อแล้ว ในพื้นที่อุททองยังได้
ชื่อว่าเป็นดินแดนเกษตรอินทรีย์ โดยมี “**บ้านดงเย็น**” เป็นต้นแบบชุมชน
อนุรักษ์วิถีการเกษตรอินทรีย์ ซึ่งมีข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นตัวเลือกที่พิเศษมากกว่าที่
อื่น ๆ เพราะนอกจากจะเป็นเกษตรอินทรีย์เต็มรูปแบบแล้ว ข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่

ทอดกรอบ น้ำพริกไข่ไก่แก้มผักสด หรือเห็ดนางฟ้าปลอดสารพิษแปรรูป
โดยระหว่างรับประทานอาหารจะมีเยาวชนบ้านดงเย็นมาโห่ร้องรำทำเพลงและ
กิจกรรมเข้าจังหวะคลอไปกับเสียงแคนของผู้เฒ่า ซึ่งหากมาตรงกับช่วงทำ
นาเสียงแคนจะดังขึ้นพร้อมกับการร้องรำทำเพลงของชาวนาแห่งบ้านดงเย็น
ที่พยายามฟื้นฟูวิถีเกษตรดั้งเดิมอย่างการลงแขกทำนาให้คงอยู่ต่อไป
ไม่ไกลกันนักในพื้นที่อุททอง “**บ้านโคก**” เป็นอีกชุมชนที่อนุรักษ์
วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาว “**ลาวครั่ง**” บรรพบุรุษที่อพยพจากหลวงพระบาง
มาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ ตั้งแต่สมัยช่วงรัชกาลที่ 3-4 เพราะความที่มีนิสัย
ชอบความเป็นอิสระและอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ จึงหาทำเลที่เหมาะสมกับ
การอยู่อาศัยและทำการเกษตรจนมาจบลงที่นี้ โดยมี “**ขุนหาญ**” หรือ
“**ขานนาฟ้า**” อดีตภักดิ์ของลาวที่เชื่อกันว่ายังดูแลปกป้องคุ้มครองเป็น
หนึ่งในศูนย์รวมจิตใจของผู้คนในชุมชน ณ “**หอเจ้านาย**” สถานที่ศักดิ์สิทธิ์
สำคัญประจำหมู่บ้าน

“คนที่นำพอลูกหลานออกมาจับ หรือออกรดคันใหม่จะมาเข้าเจ้านาย
ด้วยไก่หนึ่งตัว เหล้าหนึ่งไห จะออกบ้านออกเรือนก็ต้องมาแปลงเรือนทำพิธี
ที่นี่ หากคนที่เป็นแม่ย่าต้องรับสะใภ้เข้าเมืองก็ต้องนำไก่ 4 เหล้า 4 นาดาว

ถนนสายเล็ก ๆ ของหมู่บ้าน โดยมีจุดเด่น
เรือนไม้อายุเกือบร้อยปีที่สร้างตามแบบ
เป็นเรือนใหญ่เปิดโล่งแทบไม่มีการแบ่ง
หญิงขนาดพอเหมาะ และที่ขาดไม่ได้เลย
บ้าน

ทั้งบ้านดงเย็นและบ้านโคกนั้น
พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่าง
พิเศษเมืองโบราณอุททอง (อพท.7) เข้าม
โดยชุมชน ซึ่งกำลังจะมีการพัฒนาต่อไป
โอบล้อม นอกจากนี้อลู่สายยังมีการเปิด
“**โยค**” ขึ้น โดยเลือกจัดขึ้นที่ถนนวินยา
ทั้งเป็นของเก่าดั้งเดิม และสร้างขึ้นใหม่
เหตุผลใหม่ มีไอโล่อยู่กับการชักชวน
โดยจะมีขึ้นเพียงเดือนละ 2 วัน เฉพาะ
อยากรู้ข้อมูลของเมืองโบราณ

เหล่า
ขึ้นท
ความ
ชุมชน
เป็น
เยี่ยม
จักร
พาหน
มีการ
เป็น
เพื่อ

ผ่านการกะเทาะเปลือกแล้วจะถูกคัดแยกด้วยมือ เพื่อคัดเมล็ดข้าวที่เสียออก
 โดยเกษตรกรเองอย่างใจเย็น

ไม่เพียงเท่านั้นพืชผักนานาชนิดที่ปลูกในพื้นที่ของบ้านดงเย็น
 เป็นการเกษตรแบบอินทรีย์ด้วยเช่นกัน นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมบ้านดงเย็นจึง
 มักไม่ยอมพลาดการลิ้มลองเมนูเด็ดเฉพาะถิ่น ไม่ว่าจะเป็นขนมจีนกับน้ำยา
 ปาดินไก่แก้มผักสดปลอดสารพิษ แกงเนื้อรสกลมกล่อม ปลาแดดเดียว

ถ้ามีคนมานอนในบ้านก็ต้องมาบอกกล่าว เมื่อถึงงานปิกนิกจะมารวมกันที่นี้”
 ผู้ใหญ่เงาะ-อำพร ลีสุขสาม ผู้ใหญ่บ้านหญิงเก่งแห่งบ้านโคกบ่ออกเล่า
 ความเคร่งครัดในประเพณีที่สืบทอด ไม่ว่าจะเป็นการห้ามผู้หญิงหรีว
 หมหน้าห้องพระ หรือห้องเปิง หากใครทำอะไรผิดผี หรือเพียงแค่การจับ
 มือถือแขนของหนุ่มสาวที่ไม่ได้อยู่ในฐานะสามีภรรยา ก็อาจจะทำให้ต้องเสีย
 ไถ่ 4 ตัว เหล้า 4 ไต่ เพื่อขอขมา แต่หากถึงขั้นได้เสียชีวิตของไถ่และ

โบราณอยู่ทอง'

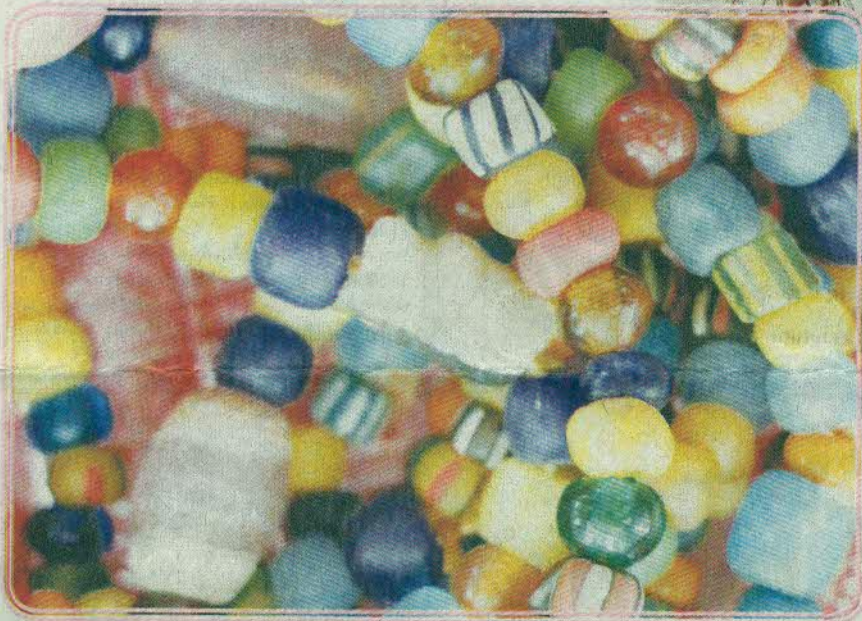
และวิถีชุมชน

เหล้าที่จะต้องนำมาถวายเพื่อขอขมาก็จะเพิ่ม
 ขึ้นทวีคูณ ทั้งหมดขึ้นอยู่กับความรุนแรงของ
 ความผิดที่ได้กระทำ

ข้อห้ามทั้งหมดนั้นไม่เพียงทำให้
 ชุมชนบ้านโคกยังอยู่เย็นเป็นสุข หากแต่ยัง
 เป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมา
 เยี่ยมเยือน โดยมีกิจกรรมอย่างการขี่
 จักรยานโบราณคันสูงใหญ่ซึ่งยังคงเป็น
 พาหนะหลักของผู้คนในชุมชนเป็นไฮไลต์ จน
 มีการจัดตั้งชมรมจักรยานบ้านโคกขึ้นอย่าง
 เป็นทางการ มีการรวบรวมจักรยานเก่ามา

ยและวิถีชุมชน

เหล่านี้จะต้องนำมาถวายเพื่อขอขมาที่จะเพิ่มขึ้นทวีคูณ ทั้งหมดขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความผิดที่ได้กระทำ

ข้อห้ามทั้งหมดนั้นไม่เพียงทำให้ชุมชนบ้านโคกยังอยู่เย็นเป็นสุข หากแต่ยังเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือน โดยมีกิจกรรมอย่างการขี่จักรยานโบราณคันสูงใหญ่ซึ่งยังคงเป็นพาหนะหลักของผู้คนในชุมชนเป็นไฮไลต์ จนมีการจัดตั้งชมรมจักรยานบ้านโคกขึ้นอย่างเป็นทางการ มีการรวบรวมจักรยานเก่ามาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้ขี่เที่ยวชมไปตาม

ทอดรอบ น้ำพริกไข่ไก่ แกงส้มผักสด หรือเห็ดนางฟ้าปลอดสารพิษแบ่งทอด โดยระหว่างรับประทานอาหารจะมีเยาวชนบ้านดงเย็นมาไหว้รำพื้นบ้านและ กิจกรรมเข้าจังหวะคลอไปกับเสียงแคนของผู้เฒ่า ซึ่งหากมาตรงกับช่วงทำนาเสียงแคนจะดังขึ้นพร้อมกับการร้องรำทำเพลงของชาวนาแห่งบ้านดงเย็น ที่พยายามฟื้นฟูวิถีเกษตรดั้งเดิมอย่างการลงแขกทำนาให้คงอยู่ต่อไป

ไม่ไกลกันนักในพื้นที่อยู่ของ “บ้านโคก” เป็นอีกชุมชนที่อนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาว “ลาวครั้ง” บรรพบุรุษที่อพยพจากหลวงพระบาง มาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้ ตั้งแต่สมัยช่วงรัชกาลที่ 3-4 เพราะความที่มีนิสัยชอบความเป็นอิสระและจะอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ จึงหาทำเลที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัยและทำการเกษตรจนมาจบลงที่นี้ โดยมี “ขุนหาญ” หรือ “ขานฟ้า” อดีตภักดิ์บริวารของลาวที่เชื่อกันว่ายังดูแลปกป้องคุ้มครองเป็นหนึ่งในศูนย์รวมจิตใจของผู้คนในชุมชน ณ “หอเจ้านาย” สถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำคัญประจำหมู่บ้าน

“คนที่นี้พอลูกหลานออกมาบิ๊บ หรือออกรถคันใหม่จะมาเข้าเจ้านาย ด้วยไก่หนึ่งตัว เหล้าหนึ่งโถ จะออกบ้านออกเรือนก็ต้องมาแปลงเรือนทำพิธีที่นี่ หากคนที่เป็นแม่ย่าต้องรับสะใภ้เข้าเมืองก็ต้องนำไก่ 4 เหล้า 4 มาถวาย

ถนนสายเล็ก ๆ ของหมู่บ้าน โดยมีจุดแวะพักชมหลักอยู่ที่หอเจ้านายและบ้านเรือนไม้อายุเกือบร้อยปีที่สร้างตามแบบวิถีชีวิตของคนลาวครั้งดั้งเดิม คือเป็นเรือนใหญ่เปิดโล่งแทบไม่มีการแบ่งห้องใด ๆ นอกจากห้องนอนของผู้หญิงขนาดพอเหมาะ และที่ขาดไม่ได้เลยก็คือ “หอเม็ง” หรือหิ้งพระประจำบ้าน

ทั้งบ้านดงเย็นและบ้านโคกนั้นเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) โดย สำนักงานพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง (อพท.7) เข้ามาสร้างองค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งกำลังจะมีการพัฒนาต่อยอดไปสู่การให้บริการที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ นอกจากนี้ล่าสุดยังมีการเปิดถนนคนเดิน “ตลาดทรวงวินยานุโยค” ขึ้น โดยเลือกจัดขึ้นที่ถนนวินยานุโยคที่สองฟากฝั่งคือเรือนไม้แถวที่มีทั้งเป็นของเก่าดั้งเดิม และสร้างขึ้นใหม่ในรูปแบบไม่ต่างจากเดิมหลังจากเกิดเหตุเพลิงไหม้ มีไฮไลต์อยู่ที่การชักชวนให้ร่วมกันสวมใส่ผ้าไทยและผ้าพื้นถิ่น โดยจะมีขึ้นเพียงเดือนละ 2 วัน เฉพาะวันศุกร์และวันเสาร์แรกของเดือน

อยากรู้ข้อมูลของเมืองโบราณอู่ทองเพิ่มเติมเข้าไปดูได้ที่ www.dasta.or.th หรือโทร. 0-3556-5562.